

شبیه‌سازی در روابط بین‌الملل

دکتر حسین دهشیر

استادیار دانشکده حقوق و علوم سیاسی

دانشگاه علامه طباطبائی

مهدی ذاکریان، شبیه‌سازی در روابط بین‌الملل، تهران:

پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۸۴، ۱۹۶ صفحه.

در چند دهه گذشته این نظریه از اعتبار فراوانی برخوردار گشته است که این موضوع چگونگی آموزش است که در تحلیل نهایی تعیین کننده کیفیت و تأثیر گذاری است و در کنار اهمیت به محتوای مطالب مطرح شده، ضرورت فراوان بر اهمیت روشهای آموزش است. چرا که محتوا در صورتی پویایی را به صحنه تدوین می‌آورد که در قالبهای افق گشا طراحی شوند. مطالب فی‌الذات به صرف تدوین گشتن و تدریس منجر به دگرگونی و تحول نمی‌گردند. بلکه این چگونگی آرایه مطالب است که معین

می‌کند آیا محتوا قادر به ایجاد شکوفایی ذهنی است و یا اینکه تنها به تداوم یکنواختی ذهنی کمک می‌کند. محققاً روابط بین‌الملل در تمامی دانشگاههای جهان تدریس می‌شود و بدون شک در تمامی این فضاهای آموزشی اکثر قریب به اتفاق تئوریه‌ها، نظریه‌ها و تاریخ روابط بین‌الملل بیان می‌گردند. اما اینکه چرا اکثر نظریه‌پردازها و نوآوریهای تئوریک در این حیطه در مناطق خاصی از گیتی به وقوع می‌پیوندند تا حدود وسیعی بازتاب تکنیکهای آموزشی و شیوه تدریس مقوله‌های مرتبط به روابط بین‌الملل است. روشهای به کار گرفته شده به وسیله اساتید و مدرسین این رشته تخصصی است که این فرصت را به دانش‌آموختگان این رشته می‌دهد که بر بستر مطالب بیان شده به وسیله نظریه‌پردازان و محققین حوزه روابط بین‌الملل به درکی غنی‌تر و در مواردی متفاوت از موضوعات و پدیده‌ها برسند. این تکنیک تدریس است که مخاطب را مسیر می‌دهد و به جهت‌گیری او حیات می‌دهد. در غالب فضاهای علمی در حیطه روابط

بین‌الملل مطالب یکسانی تدریس می‌شوند اما در یک جغرافیا پی‌آمد آموزش، انباشت مطالب و به عبارتی حفظ کردن است و در بعضی دیگر از جغرافیایها آموزش منجر به دست‌یابی به قدرت فهم و درک مباحث و پدیده‌ها و به عبارتی هضم و درونی کردن مفاهیم و موضوعات می‌شود. این چگونگی کانالیزه کردن موضوعات و مطالب است که مخاطب را به سوی ذخیره‌سازی و یا تولید سوق می‌دهند. در محیط‌هایی که فرصت ذهنی به مخاطب داده می‌شود که داده‌ها و اندوخته‌های فکری را به تحلیل و نقد در آورند محققاً انبساط ذهنی ایجاد می‌شود و به تبع آن بازگشایی دروازه‌های جدید و متفاوت به سوی نگرشی تازه به پدیده‌ها ایجاد می‌شود.

اینکه چرا در طول دهه‌های اخیر به ندرت یک نوشتار مرجع و سنت‌شکن در حیطه روابط بین‌الملل در کشورهای غیرغربی تجلی یافته است خود بیانگر این نکته است که روش آموزش در این جوامع به شدت غیرپویا و فاقد حیات‌بخشی به خلاقیت و نوآوری هستند.

انبساط علمی نیازمند پرورش ذهنهای پویا و پرسشگراست. این نیز تنها در هنگامی حادث می‌شود که به چارچوب روشها و تکنیکهای تحلیل محور و نقد دوست فرصت خودنمایی داده شود.

کتاب شبیه‌سازی در روابط

بین‌الملل به قلم دکتر مهدی ذاکریان با در ذهن داشتن دغدغه‌های یاد شده به رشته نگارش درآمده است. درک نیاز به عوض کردن و متحول ساختن روشهای تدریس روابط بین‌الملل بوده است که منجر به این گردیده است که کتاب فوق از نقطه نظر نویسنده یک ضرورت جلوه کند. کتاب شبیه‌سازی در روابط بین‌الملل همانگونه که درصدد قبولاندن این ظرافت است که نوآوری در روش تدریس یک ضرورت است خود نیز محققاً بایستی یک بدعت در زمینه کتابهای روابط بین‌الملل در ایران محسوب شود. چرا که این کتاب احتمالاً اولین حرکت در زمینه چارچوب دادن بر چگونگی شکل دادن به شبیه‌سازی در روابط بین‌الملل در ایران باید محسوب شود. از این روی می‌بایستی این سنت‌شکنی را

که خود اولین قدم در راه ترقی و توسعه در این حوزه علمی است را به فال نیک گرفت و به تحسین آن پرداخت.

کتاب در پنج فصل و یک بخش ضمایم تدوین گشته است. در بخش نخست که چارچوب نظری کتاب است نویسنده به توضیح و تبیین روشهای متفاوت آموزش در دانش روابط بین‌الملل پرداخته است و اینکه در بین این روشها محققاً شبیه‌سازی یا بازی نقشها در ایران کمترین حضور را داشته است. فصلهای کتاب به شکلی کاملاً علمی و منطقی تدوین گشته‌اند و یک رابطه و توالی عقلانی بین آنها به وضوح مشخص است. مطالب در چارچوبی بسیار شیوا و قابل درک تدوین گشته‌اند که این برای خواننده‌ای که برای نخستین بار با مبحث شبیه‌سازی روبه‌رو می‌گردد بسیار مهم است. آنچه این کتاب را اعتبار می‌بخشد از یک سو موضوع بدیع و جدیدی است که مطرح می‌کند که بالاخص می‌تواند برای علاقه‌مندان و دانشجویان روابط بین‌الملل بسیار ره‌گشا باشد. موضوع دیگری که به کتاب ویژگی می‌بخشد چارچوب و نحوه

نگارش مطالب است که به صورتی علمی و کاملاً آکادمیک بیان شده‌اند. این انتظار جامعه دانشگاهی کشور است که کتابهایی از این گونه فزونتر در دسترس باشند و نویسندگان با این دید حضور بیشتری در حوزه آکادمیک داشته باشند.

